Podzemní vody je nutno chránit, říká náměstek pro životní prostředí a zemědělství Pavel Bělobrádek

4.4.2024 - | Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Jak se kraj staví k otázce trvale udržitelného rozvoje?

Všichni si přejeme, abychom mohli my, ale i naše děti a vnoučata žít v našem kraji spokojeně. Důležité je, aby nám další generace v kraji zůstávaly a nestěhovaly se pryč. Nejde jenom o ekonomické parametry, mladí lidé také čím dál více oceňují dostupnost služeb a dopravní obslužnost, ale také stav okolní přírody, dostupnost regionálních čerstvých potravin, schopnost propojit prosperitu a ohled na prostředí, ve kterém oni a jejích rodiny žijí a pracují, tráví volný čas.

Společně s kvalitním vzděláním pro děti, dostupnou zdravotní a sociální péčí, je otázka souladu přítomného komfortu a dobré budoucnosti zásadní. Proto klademe důraz na efektivní využívání zdrojů, a to jak šetrné využívání primárních zdrojů, tak i využívání obnovitelných zdrojů. Tento princip šetří nejen životní prostředí, ale také finanční prostředky.

Důležitý příspěvek k trvale udržitelnému rozvoji spatřuji v prosazování maximálního třídění komunálního odpadu, a to i v návaznosti na odklon od skládkování. Královéhradecký kraj je v tomto ohledu proaktivním partnerem všech subjektů pohybujících se v problematice odpadového hospodářství.

Jaké konkrétní kroky kraj v oblasti odpadového hospodářství aktivně činí?

Zásadní úkoly Královéhradeckého kraje v tomto ohledu vidím v osvětě, vzdělávání a podpoře (chcete-li v motivaci) v oblasti třídění, využívání odpadů a předcházení jejich vzniku. Obce mohou žádat o dotaci na projekční přípravu či realizaci opatření a aktivit v oblasti odpadového hospodářství vycházejících z příslušné legislativy a prováděcích předpisů v oblasti nakládání s komunálními odpady a směřujících k naplnění cílů závazné části Plánu odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje.

Také pokračuje tradiční a oblíbený projekt Čistá obec, čisté město, čistý kraj – hlavním cílem projektu je zachování a rozvoj stávajícího integrovaného systému třídění komunálních odpadů a odborná podpora v oblasti legislativy odpadového hospodářství obcí.

Je třeba zdůraznit, že tento projekt je partnerským projektem společně se společnostmi EKO-KOM, a. s., ASEKOL, a. s., a ELEKTROWIN, a. s. Jedná se o dlouhodobý projekt, kde organizujeme každoroční semináře a soutěže pro obce a školy a současně máme nastaven i informační systém v oblasti odpadového hospodářství, to vše prostřednictví zřízeného webového portálu www.cistykraj.cz

Jak kraj přistupuje k problematice ochrany ovzduší?

Kraj jako instituce není tím, kdo by se přímo podílel na řešení problematiky znečišťování ovzduší, ale ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí má zpracován Program zlepšování kvality ovzduší, jehož hlavním cílem je snížení celkové úrovně znečištění. V rámci tohoto programu má kraj nastaven časový plán pro opatření a aktivity směřující ke zlepšení stavu znečištění ovzduší. Kraj spolu s ministerstvem provádí osvětu zaměřenou zejména na provozovatele malých zdrojů znečištění ovzduší v obcích a městech.

Jakým způsobem kraj přispívá k ochranně čistoty vody v regionu?

K omezování znečištění povrchových nebo podzemních vod přispívá krajský dotační program, ze kterého spolufinancujeme výstavbu kanalizací a čistíren odpadních vod s cílem snižovat množství nečištěných nebo nevhodně čištěných odpadních vod vypouštěných do povrchových recipientů. Z krajského rozpočtu takto poskytujeme přibližně 15 mil. Kč ročně na projektování a výstavbu kanalizací a čistíren odpadních vod v obcích do 2 000 obyvatel.

Tento dotační program běží už od roku 2004 a od letošního roku je rozšířen o podporu zpracování podkladů pro revizi stávajících nebo vznik nových ochranných pásem vodních zdrojů určených k hromadnému zásobování obyvatelstva pitnou vodou.

Cílem je ochrana vydatnosti, jakosti a nezávadnosti vodních zdrojů v reakci na dlouhodobě klesající účinnost stávajících ochranných pásem vodních zdrojů, dále též v reakci na klimatickou změnu a zvýšenou potřebu získávání geotermální energie.

Hrozí podzemní vodě ještě něco jiného?

Pro podzemní vody představují nebezpečí staré nezlikvidované průzkumné vrty. Nejenže mohou být preferenčními cestami pro kontaminace ze zemského povrchu až do obzorů hlubokých nejkvalitnějších podzemních vod, ale velké riziko spočívá i v tlakovém odlehčení hlubokých vodárenských obzorů.

V těchto hlubokých (lidově též „artézských“) vodárenských obzorech často bývá tak velký přírodní hydrostatický tlak, že by z nich bez kvalitně provedeného tlakového uzávěru vrtu tryskala cenná podzemní voda jako gejzír. Ani jedno z uvedených rizik není hrozbou jen teoretickou, ale na území našeho kraje jsme jim museli reálně a opakovaně čelit. Proto se kraj – jako první v ČR – rozhodl staré průzkumné vrty na svém území zmapovat, u každého z nich vyhodnotit potenciální rizikovost a ty nejrizikovější nechat odborně zlikvidovat.

Pilotní projekt „Inventarizace starých nepotřebných vrtů“ se již rozběhl v jedné z vodohospodářsky nejcennějších oblastí v ČR – v Polické pánvi. Po vyhodnocení zkušeností z pilotního projektu bude inventarizace starých vrtů pokračovat v dalších vodohospodářsky cenných oblastech, jako jsou Královédvorská synklinála, Podorlická křída a Hořicko-miletínská křída.

Jak kraj zajišťuje péči o zvláště chráněná území?

Kraj se zaměřuje na péči o maloplošná zvláště chráněné území a území soustavy NATURA 2000, kde má zákonem danou působnost krajský úřad, neboť o chráněné krajinné oblasti a KRNAP pečuje přímo stát. Kraj každoročně vynakládá finanční prostředky (2022 – 3,5 mil. Kč; 2023 – 3,2 mil. Kč; rozpočet na 2024 – 4,2 mil. Kč) na zajištění nezbytně nutné péče – kosení lučních porostů, výřezy náletů, odborné ošetření cenný dřevin, opravy značení apod. V loňském roce kraj úspěšně zažádal o částku více než 2,5 mil. Kč z evropských peněz na zajištění další nezbytné péče v těchto územích.

Propojujete tuto péči i s výchovně vzdělávacími aktivitami a osvětou v oblasti ochrany přírody?

Podporujeme environmentální vzdělávání, zejména dětí a mládeže. Osobně považuji tuto oblast za podmnožinu, součást, etické výchovy. Nejen jak se chovají lidé k sobě, jak mají vypadat zdravé vztahy, co se má a nemá dělat, ale to samé i k přírodě. Často slušnost a ohleduplnost v těchto oblastech souvisí. V nejširším slova smyslu. Od nekupování nesmyslů, přes třídění odpadů, až po plýtvání potravinami.

Důraz klademe i na pochopení přírodních podmínek v souvislosti s historií dané lokality. Místně podmíněné učení je trend a velké téma. Umožňuje posílení znalostí i historie a zvyšuje lokální patriotismus k našemu regionu. V současné době kraj připravuje projekt, který si klade za cíl přiblížit obyvatelům i návštěvníkům kraje zvláště chráněná území, která má ve své správě, jejich účel a nezbytnost jejich zachování a zlepšování jejich stavu pro přírodu i společnost. Prostřednictvím informačních tabulí instalovaných na hranicích každého území s uvedením základních informací a podrobných informací zprostředkovaných on-line přes QR kód bude možné vysvětlovat a sdílet v konkrétním chráněném území důvody jeho ochrany, ohrožení a způsoby péče o území a současně návštěvníky inspirovat k pohybu v území v souladu s nastavenými pravidly z důvodu zachování a udržení cennosti území.

Kraj před několika lety zřídil při Safari Parku Dvůr Králové Výzkumný institut ochrany genofondů, jak se činnost institutu osvědčila?

Institut již plně řeší výzkumné otázky ochrany biodiverzity ve vztahu k chovatelským aktivitám Safari parku, Evropské asociaci zoologických zahrad a akvárií a dalších partnerů. Zabývá se jak výzkumnými záměry v chovatelských zařízeních, tak i otázkami přímo v národních parcích či chráněných lokalitách. Například jeden z prioritních výzkumných projektů královédvorského institutu je kryoprezervace spermatu ohrožených druhů, za účelem podpory genetické variability populací.

Z projektů in-situ v národních parcích můžeme uvést například GPS telemetrie populací lvů či slonů pomáhající jejich ochraně a podporující výzkum migračních tras a řešení human-wildlife konfliktů. Nezajímáme se o výzkum „pouze“ cizokrajných zvířat, ale naše výzkumná instituce pracuje i na projektech, které se týkají i např. divokých kachen a vlků.

Safari Park Dvůr Králové patří mezi nejvýznamnější turistické cíle v regionu a má úspěchy i na odborném poli, co zde připravujete nového?

Safari park již zahájil projektovou přípravu výstavby nové části (rozšíření) kulturní památky Afrického safari Josefa Vágnera se zaměřením na rozsáhlé výběhy a chovatelská zařízení pro nosorožce a velké kopytníky. Realizací tohoto projektu se návštěvníkům otevřou nové prostory při projížďce královédvorského safari, ale hlavně tento projekt, po modernizaci příslušných chovatelských zařízeních, bude sloužit k realizaci dalších fází embryotransferů v projektu záchrany nosorožců tuponosých severních.

Kraj také zainvestoval do nákupu dalších pozemků, které umožní rozšíření nejenom prostoru pro zvířata, ale navýší i např. ubytovací kapacity, po kterých je veliká poptávka. Doplňkové služby tvoří významné příjmy naší zahrady. Díky tomu budeme připraveni i na další nárůst počtu návštěvníků.

Jak kraj podporuje zemědělce, lesníky, potravináře a neziskové organizace v oblasti myslivosti, včelařství, rybářství a ochrany životního prostředí?

Důležitosti spolků i regionálních producentů jsme si dobře vědomi. Nejedná se pouze o koníčky, zábavu a zisk. Význam je celospolečenský, environmentální i ekonomický. Kraj poskytuje programové dotace na realizaci prezentačních a osvětových akcí zaměřených na propagaci zemědělství a dalších příbuzných oborů v oblasti praktické péče o životní prostředí a na zlepšení odbytu regionálních zemědělských a potravinářských produktů (např. dny otevřených dveří v zemědělských podnicích, chovatelské dny, výstavy hospodářských zvířat apod.).

Formou individuální dotace kraj každoročně podporuje pořádání Královéhradeckých krajských dožínek, jejichž součástí je i Den propagace zemědělství zaměřený na vzdělávání dětí a mládeže v

oblasti zemědělství a ochrany přírody a na prezentaci středních odborných škol.

Individuální dotace je každoročně poskytována také na pořádání soutěže Potravina a potravinář Královéhradeckého kraje, která přispívá ke zvýšení povědomí obyvatel o dostupnosti a kvalitě potravin vyráběných v našem kraji.

Každoročně kraj poskytuje individuální dotaci také na podporou činnosti Regionální agrární komory Královéhradeckého kraje, která sdružuje zemědělce, lesní hospodáře a potravináře. Ta zajišťuje pro členy (i nečleny) vzdělávací aktivity (kurzy, webináře, semináře, workshopy), informační servis a poradenskou činnost.

Poskytuje kraj dotace také na něco jiného, než na pořádání osvětových akcí?

Neziskové organizace kraj podporuje formou individuálních a programových dotací, v případě okresních mysliveckých spolků např. na nákup pachových ohradníků a optických zradidel, pořádání kynologických akcí a mysliveckých dnů, činnost mysliveckých kroužků apod. V případě místních organizací Českého rybářského svazu je to např. na sportovní rybolov, rybářské kroužky a soutěže pro děti a mládež.

Z dotačního programu Včelařství je každoročně podporováno plošné preventivní vyšetření vzorků měli na přítomnost spor moru včelího plodu. V letech 2021 a 2022 bylo z dotačního programu Včelařství podporováno také pořízení nástavkových úlů a jejich vystrojení a vzdělávání v oblasti včelařství.

Lesní hospodářství je podporováno prostřednictvím Ministerstva zemědělství ČR a kraj zajišťuje pro žadatele poradenskou činnost a je nápomocen s podáváním ohlášení žadatele a následným podáním žádostí.

https://www.khk.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality1/podzemni-vody-je-nutno-chranit--rika-namestek-pro-zivotni-prostredi-a-zemedelstvi-pavel-belobradek-402487